

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

*Попова К.О., здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено недоліки та перспективи реформування оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: податок, прибуток, реформування, оподаткування прибутку.

На даному етапі розвитку податкової системи податок на прибуток підприємств в Україні перестав бути бюджетоформуючим, а його існування пов'язано з низкою системних проблем, зокрема зі складнощами обрахунку та адміністрування, фіскальним тиском на платників податків та хронічним зниженням фіскальної ефективності. Так, реформування оподаткування прибутку підприємств є нагальним питанням у контексті загального реформаційного процесу в Україні. Однією з дієвих альтернатив класичній моделі оподаткування прибутку, що наразі існує, є модель податку на виведений капітал. Вона передбачає, що оподатковуватись повинні лише ті прибутки, які виводяться з господарської діяльності платника у формі дивідендів, процентів тощо.

Водночас необхідно акцентувати увагу, що успішне запровадження податку на виведений капітал можливе з урахуванням наступних моментів: по-

перше, зміни в частині оподаткування прибутку підприємств повинні здійснюватися у системі з іншими реформами, зокрема з інституційною реформою Державної фіскальної служби, яка має змінюватись з формату контролера у напрямі ефективного сервісного органу.

По-друге, після впровадження податку на виведений капітал ймовірно зниження надходжень від цього податку у порівнянні з чинним податком на прибуток, про що свідчить досвід Естонії.

На нашу думку, варто запровадити адекватні компенсаторні механізми, які забезпечать стабільний рівень податкових надходжень на період адаптації податкової системи.

По-третє, на етапі розробки законопроекту щодо податку на виведений капітал варто передбачити всі можливі механізми майбутнього ухилення від сплати цього податку, розробивши повний перелік операцій, що прирівнюються до виведення капіталу. Практика застосування положень податкового законодавства свідчить, що неточності в тексті законів та слабкість юридичної техніки призводить до значних проблем у процесі справляння податків.

Так, по-четверте, необхідно забезпечити високий рівень якості самого тексту законопроекту, а відтак і правових норм [1].

Дослідники виділяють три основних недоліки, які свідчать про недоречність чинної системи оподаткування прибутку підприємств, а саме:

1. Проблеми з розрахунками об'єкта оподаткування. Фінансовий результат з подальшим коригування на визначені Податковим кодексом різниці зумовлює постійний ризик для платників податку, оскільки фіскальні органи можуть по-іншому кваліфікувати ті чи інші доходи й витрати і відповідними наслідками у вигляді донарахувань та санкцій. Існує й інший аспект: чинні правила визначення об'єкта оподаткування дозволяють проводити різноманітне податкове структурування, внаслідок якого відбувається перерозподіл податкового навантаження на сумлінних платників податків. Крім того, в Україні низька культура складання фінансової звітності, низький рівень знання

стандартів бухгалтерського обліку. У частині коригування фінансового результату на податкові різниці негативними моментами є окремий облік податкової амортизації, для якої й досі зберігається необхідність зв'язку з господарською діяльністю, складні правила тонкої капіталізації процентів проблеми зі списанням безнадійної заборгованості [2].

2. Проблема адміністрування податку на прибуток та фіскальний тиск. Сутність цієї проблеми полягає у тому, що податковий орган, надаючи роз'яснення та публікуючи листи з тих чи інших питань застосування податкового законодавства, часто некоректно тлумачить приписи Податкового кодексу України, виходячи з фіскального розуміння закону. Під час проведення перевірок контролюючі органи часто порушують порядок проведення заходів податкового контролю. Крім того, в Україні фактично не працює система адміністративного оскарження рішень контролюючого органу. Так, за часи його існування частка задоволених скарг платників податків коливалась у районі 5% [2-4].

3. Проблема фіскальної ефективності податку на прибуток. Фіскальна ефективність податку на прибуток, тобто частка у структурі валового внутрішнього продукту або податкових надходжень [2], має тенденцію до зниження.

Таким чином, в Україні фактично впроваджена класична модель європейського податку на прибуток, згідно з якою базовим показником для розрахунку об'єкта оподаткування є бухгалтерський фінансовий результат до оподаткування, який у подальшому коригується на визначені законом різниці. Серед загальних недоліків класичної моделі виділяють наступні: проблеми з накопиченням збитків, ведення окремого обліку податкової амортизації та сам факт розрахунку амортизації, агресивні схеми податкового планування, що використовуються великими компаніями, складні правила тонкої капіталізації процентів.

Література:

1. Андрущенко В. Л., Тучак Т. Податкова система. 2019. ЦУЛ. 416 с.
2. Мельникова Л. О. Податок на прибуток підприємств: шляхи вдосконалення в умовах впровадження Податкового кодексу України. *Наукові праці НДФІ*. 2016. №1. С. 16-23.
3. Sirenko N., Prokopenko N., Poltorak A., Melnyk O., Trusevich I. Behavioral approach to monitoring the financial security of state. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2019. Vol. 41. № 1. pp. 107-117.
4. Полторак А. С., Головка М. Й. Механізм реформування системи оподаткування прибутку юридичних осіб в Україні в умовах фіскальної децентралізації. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 10 (196). С. 269-276.

Annotation

The disadvantages and prospects of corporate income tax reform are investigated.

Key words: *tax, profit, reforming, income taxation.*

**Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**